

چگونه توانستیم بی‌نظمی و بی‌علاقگی تحصیلی دانش‌آموزم محمد را با ارائه راهکارهای

مطلوب کاهش دهم؟

سجاد صفرزاده، امیرحسین حجازیان

کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند

اداره آموزش و پرورش شهرستان قاین، آموزشگاه شاهد امین

(sajjadsafarzade80@gmail.com)

۰۹۱۵۸۳۴۳۲۶۴

کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند

اداره آموزش و پرورش شهرستان بیرجند، آموزشگاه ایمان

(amirhoseinhejaz@gmail.com)

۰۹۱۵۸۶۷۲۱۸۰

چکیده

اقدام پژوهی حاضر باهدف کاهش بی‌نظمی و بی‌علاقگی تحصیلی دانش‌آموز محمد، دانش‌آموز پایه چهارم مدرسه علی‌بن‌ابی‌طالب واقع در شهرستان بیرجند می‌باشد. اینجانب طی حضور خود به‌عنوان کارورز در این کلاس متوجه بی‌نظمی شدید و بی‌علاقگی تحصیلی نسبتاً زیاد دانش‌آموز شده، بنابراین به بررسی علل آن از طریق مشاهده، مصاحبه و اطلاعات کتابخانه‌ای پرداختم. سپس با تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست‌آمده متناسب با شرایط مکانی و زمانی راه‌حل‌های خود که شامل مواردی هم چون؛ ایجاد ارتباط و دوستی، قوانین کلاسی، مسئولیت دادن، استفاده از روش جریمه کردن، جذاب نمودن تدریس، توجه معلم و والدین به انجام تکالیف، تقویت رفتارهای مثبت دانش‌آموزان از طریق جدول پاداش را انتخاب کرده و به اجرای آن‌های پرداختم. در پایان راه‌حل‌های فوق مفید و اثربخش بوده به‌طوری‌که با مقایسه شواهد اول و دوم، مشخص شد که دانش‌آموز مشخصه نسبت به قبل پیشرفت خوبی داشته است.

واژگان کلیدی: دانش‌آموزان، کنش پژوهی، بی‌نظمی، بی‌علاقگی تحصیلی، مدرسه

۱- مقدمه

آموزش و پرورش به‌عنوان یک سیستم گسترده و فراگیر و پایه‌های اساسی جامعه امروز محسوب می‌شود که دارای خرده دستگاه‌ها و کارکردهای فردی و اجتماعی مختلف می‌باشد. در این راستا دانش‌آموزان یکی از درون داده‌ها و منابع انسانی سرمایه‌های ارزشمند و معلمان نیز یکی از عناصر و اجزای این سیستم و نظام آموزشی می‌باشد که مسئول ارائه آموزش و تدریس و اجرای فرایند یاددهی یادگیری و انتقال دانش، مهارت و تغییر نگرش دانش‌آموزان می‌باشند. تحقق فعالیت‌های فوق نیازمند وجود محیطی امن، پویا، رقابتی و برانگیزاننده می‌باشد که معلم ضمن آموزش و تدریس مؤثر و کارآمد بتواند با بکارگیری راهبردها، فن‌ها و شیوه‌های مختلف انضباطی به برقراری و ایجاد انضباط پایدار بپردازد. نظم و انضباط حاکم بر کلاس باعث می‌شود دانش‌آموز یادگیری در دانش‌آموزان بهتر شود و این نظم و انضباط نه تنها داخل کلاس بلکه خارج از مدرسه را نیز تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و باعث می‌شود دانش‌آموزانی باایمان مشتاق به درس و مدرسه و در آینده توانمند روی کار بیایند درواقع نظم و انضباط همه کارهای مدرسه را در بر می‌گیرد و دانش‌آموزان وظیفه خود می‌دانند به‌موقع در صبحگاه، کلاس، نماز جماعت و غیره شرکت نمایند یعنی از نظر دینی نیز دانش‌آموزان به تعالی می‌رسند این مدرسه، مدرسه‌ای بانشاط خواهد بود در این مدرسه اولویت اول با تربیت است، سپس آموزش. در مدرسه سالم و شاد که بر پایه انضباط است دانش‌آموزان خلاق و نوآور رشد می‌کنند و تفکر این دانش‌آموزان به‌طور کیفی است به‌طوری‌که همیشه خدا را ناظر بر اعمال خود می‌دانند نظم و انضباط در روایات اسلامی نیز مورد تأکید قرار گرفته است به‌طوری‌که امیرالمؤمنین حضرت علی (ع) در خطبه‌های نهج‌البلاغه فرزندان خود را به تقوای الهی و نظم در کارهایشان سفارش می‌کند. جو کلاس، محیطی است که توسط استادان و معلمان، هم‌کلاسی‌ها و سایر عوامل مدارس یا دانشگاهی خلق می‌شود و زمانی که کلاس به لحاظ فیزیکی، عاطفی، هیجانی، احساسی و تحصیلی به هر علت نامطبوع و نامساعد باشد دارای جوی منفی است و این شرایط بر رشد شناختی، اجتماعی و عاطفی و یادگیری دانش‌آموزان تأثیر زیانباری می‌گذارد. بی‌انضباطی و اعمال نادرستی که توسط دانش‌آموزان در کلاس درس، مدرسه و یا حتی افراد صورت می‌پذیرد موجب از بین رفتن نظم و آرامش عمومی می‌شود و مواقعی منجر می‌شود که این‌گونه افراد که مسبب ایجاد اختلال بی‌نظمی در محیط هستند از گروه هم سن و سالان خود طرد می‌شوند که این طردها بعدها سبب شکست این افراد می‌شود. (عبدالله پور، زارعی، ۱۴۰۰: ۲-۱).

هر رفتار انسان، از جمله محصل، هدف دارد یا هدف گردان است. دانش آموزان، عملی را بی هدف انجام نمی دهند بلکه می خواهند با آن عمل خود نیاز با نیازهایی را ارضا کنند. بنابراین، باید هدفها و نیازهای ایشان را شناخت و جدی گرفت. مثلاً اگر رفتار نامطلوبی از دانش آموزی سر بزند نباید تنها جلب توجه را علت آن رفتار بدانیم. کاربرد اصول و تدابیری می تواند به ما کمک کند که از رخ دادن مشکلات رفتاری جلوگیری کنیم یا آن ها را به حداقل برسانیم. از جمله:

- از روز اول آغاز کلاس، مدیریت کامل را اعمال کنیم، باید روز اول به گروه تازه دانش آموزان خود بگوییم که مقررات ما در اداره کلاس کدامند و از ایشان چه انتظاری داریم.

- محیط کلاس را از هر لحاظ حتی فضا و تجهیزات، سالم گردانیم. باید مطمئن باشیم که دانش آموزان ما در کلاس راحت اند. و در مدرسه احساس آرامش می کنند.
- فعالیت های یادگیری را طوری طراحی کنیم که برای همه دانش آموزان، معنادار باشند؛ و با رغبت ها و توانایی های ایشان سازگار باشند. برای این منظور ناگزیریم اصول رشد و تکامل، خصایص رشدی هر سن، محتوای درسی خاص هر کلاس و هر مقطع، و رغبت های ویژه دانش آموزان خود را دقیقاً بدانیم.

- برای همه دانش آموزان فرصت هایی فراهم آوریم که موفقیت را تجربه کنند. به تجربه دیده ایم که برخی از دانش آموزان به زودی نشان می دهند که پیشرفت درسی دارند در صورتی که برخی دیگر دیرتر خود را آشکار می کنند. با بعضی از دانش آموزان در دروس علمی و برخی در دروس اجتماعی پیشرفت نشان می دهند. در هر صورت، معلم باید تدابیر و راهبردهایی به کار ببرد که همه دانش آموزان، به شکلی، موفقیت را تجربه کنند. (موسوی، رستمی، ۱۳۹۸: ۲).

۲- توصیف وضع موجود

اینجانب امیرحسین حجازیان دانشجوی ترم ۶ رشته آموزش ابتدایی هستم و در حال حاضر در پردیس باهنر استان خراسان جنوبی مشغول به تحصیل می باشم. برای واحد کارورزی ۱ مدرسه علی بن ابی طالب واقع در خیابان رضویه شهرستان بیرجند و پایه چهارم به من واگذار شد. در کارورزی ۲ هم مجدداً مدرسه علی بن ابی طالب و همان پایه چهارم به من واگذار شد.

در کلاس چهارم در اوایل شروع کارورزی مشاهده که یکی از دانش آموزان در کلاس های مجازی شرکت نمی کند و این روند تا مدت ها ادامه داشت. همچنین این دانش آموز تکالیف درسی خود را برای معلم کلاس ارسال نمی کرد و بسیار دانش آموز بی نظمی بود. این دانش آموز در کلاس های حضوری طبق مشاهدات اینجانب، مدام در کلاس بی نظمی ایجاد می کرد و با رفتارهای مختلف از جمله: صحبت های متفرقه، ضربات فیزیکی به سایر دانش آموزان و... مختل آموزش مؤثر در کلاس می شد و نظم و انضباط کلاس را به هم می ریخت و به گفته خودش علاقه ای هم به تحصیل نداشت.

هدف از نظم و انضباط در آموزش و پرورش آن است که دانش آموزان را با مقررات مدرسه هماهنگ ساخته و محیط یادگیری را معنی دارتر و تمایلات و غرایز طبیعی و فطری آن ها را در جهتی مطلوب هدایت و راهنمایی کند. در مقابل، بی انضباطی و بی نظمی را می توان این گونه تعریف کرد: انجام دادن هر عمل یا رفتاری به وسیله دانش آموزان که سازمان دهی مدرسه و فعالیت های کلاس را مختل یا تهدید به اخلاص کند. «ایزابل کلاک»، بی انضباطی را رفتاری می داند که از طرف تعدادی از دانش آموزان انجام می شود و معلم را در راه رسیدن به هدف که ارتقای تحصیلی دانش آموزان است، با مشکل روبرو کرده و مانع از پیشرفت کار تحصیلی می شود و رفتار آنان، نامعقول و نامنظم است. می دانیم که انضباط اخلاقی و رفتاری دانش آموزان می تواند روی آموزش اثرگذار باشد. بنابراین، پرورش همراه آموزش مهم جلوه می کند. دانش آموزان با انضباط می توانند مسئولیت های کلاس را به عهده بگیرند و در آینده نیز جامعه، به خوبی پذیرای این افراد است. همچنین بی انضباطی دانش آموز، تنها معلول به مدرسه و کلاس درس نیست بلکه عواملی نظیر عوامل خانوادگی، اجتماعی، روحی و روانی و رفتار نامناسب برخی معلمان را شامل می شود که هر کدام با مجموعه ای از این عوامل به طور مستقیم یا غیرمستقیم زمینه را برای بروز رفتارهای مخرب دانش آموزان فراهم می کند. (رنجیری، ۱۳۹۸: ۲).

مسئله فوق ذهن کنش پژوه را به خود مشغول کرده بود و بسیاری از همکاران نیز با این مسئله درگیر بوده و مباحثی پیرامون آن را مطرح کردند لذا پس از تشخیص مسئله بر آن شدم تا موضوع را به صورت عملی بررسی کنم. (عابدینی، سیاهویی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳).

اهمیت و ضرورت

به نظر من موضوع بی‌نظمی و همچنین بی‌انگیزگی تحصیلی سرمنشأ اصلی تمام ضعف‌های درسی و رفتاری دانش‌آموز بود. شخصاً برایم موضوع بی‌نظمی‌های مکرر و پیوسته دانش‌آموز اهمیت و ضرورت پیدا کرد چون اگر نظم به دانش‌آموز برگردد، مشکلات رفتاری و تحصیلی دانش‌آموز هم مرتفع خواهند شد و نسبت به درس و مدرسه انگیزه پیدا خواهد کرد.

اهمیت :

در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان همواره نظم و انضباط آن‌ها مورد توجه بوده است و امروز هم به‌عنوان یکی از مسائل بسیار حاد و مشکل‌ساز برای دست‌اندرکاران آموزش و پرورش محسوب می‌شود که قسمت زیادی از وقت، بودجه و توجه مسئولان مدرسه را به خود اختصاص می‌دهد. از نظر معلم مدیریت در کلاس درس همواره یکی از مسائل پیچیده و دشوار تلقی می‌شود زیرا یکی از نگرانی‌های بارز معلم اداره کردن کلاس و کنترل دانش‌آموزان است از طرفی اولیای دانش‌آموزان هم وجود نظم و انضباط در کلاس را در فرایند یاددهی یادگیری بسیار مهم و بارز می‌دانند وجود نظم و انضباط و سکوت و آرامش در کلاس درس باعث می‌شود که اولاً سلامت روحی و روانی معلم و دانش‌آموزان افت شود و ثانیاً تدریس معلم به نحو بسیار مؤثری انجام پذیرد. (عبدالله پور، زارعی، ۱۴۰۰ : ۳).

ضرورت :

این موضوع برای من بسیار حائز اهمیت بود؛

- چون هرروز بر تعداد کودکانی که به دلیل بی‌توجهی به کلاس درس دچار افت شدید تحصیلی و درنهایت ترک تحصیل می‌کنند، در جامعه اضافه می‌گردند. علاوه بر این، مسئله مهم دیگری که واقعاً برایم اهمیت داشت و موجب ایجاد انگیزه مضاعف در جهت رفع این مشکل به وجود آمد برهم خوردن نظم کلاسی و درنهایت اخلاف در فرایند یاددهی و یادگیری دانش‌آموزان بود. (عبدالله پور، زارعی، ۱۴۰۰ : ۳).

- بی‌انضباطی دانش‌آموزان همواره موجبات رنج و زحمت والدین و اطرافیان را فراهم می‌سازد و گاهی این رفتار به حدی شدید است که موجب رنج و عذاب افراد عادی نیز می‌گردد. و گاه افراد را از راه تحصیل نیز بازمی‌دارد. و به کارهایی مانند بددهنی و انحرافات دیگر اخلاقی مبتلا می‌گرداند. لذا بر ما خدمتکاران امر آموزش و پرورش یک تکلیف است که با استفاده از منابع گوناگون و شیوه‌های صحیح نسل جوان و سرمایه‌های کشور را هدایت کنیم. (رنجبری، ۱۳۹۸ : ۲).

- در پژوهشی از بلاغی، تیموری (۱۳۹۸)، «بررسی علل و عوامل بی‌نظمی و بی‌انضباطی دانش‌آموزان پایه‌ی اول (۱) ابتدایی مدرسه شهید احمد فیروزی ناحیه ۲ ارومیه و نحوه تشخیص و ارائه راهکار برای حل آن» ضرورت‌های دیگری را نام برده است هم چون :

- ۱- عدم رعایت نظم، سبب تهدید نظم عملکرد فعالیت‌های مدرسه خواهد شد.
- ۲- بی‌نظمی و بی‌انضباطی دانش‌آموزان ممکن است باعث وارد آمدن خسارت یا صدمه فیزیکی به دانش‌آموزان یا اشخاص دیگر شود.
- ۳- بی‌نظمی و عدم رعایت قوانین کلاس موجب عدم تحقق اهداف آموزشی و اخلاف در فعالیت‌های یادگیری می‌گردد.
- ۴- بی‌نظمی سبب از دست رفتن وقت می‌شود و مدیریت زمان از دست خواهد رفت.
- ۵- عدم رعایت نظم مانع از پیشرفت کار تحصیلی می‌شود.
- ۶- بی‌نظمی و بی‌انضباطی مشکلات فراوانی را دامن‌گیر جامعه خواهد کرد. (بلاغی، تیموری، ۱۳۹۸ : ۴).

۳- شواهد (۱)

الف) مشاهده

۱) مشاهده محیط فیزیکی کلاس:

مدرسه علی بن ابی‌طالب مدرسه‌ای با دو نوبت‌کاری دختران و پسران هست. بنای مدرسه در دوطبقه واقع شده است و در هر طبقه حدوداً ۷ کلاس وجود دارد. از طبقه اول به دوم حدوداً ۳۰ پله می‌خورد و به دلیل وضعیت جسمانی دانش‌آموزان و خطرات احتمالی، پایه‌های دوره اول (اول و دوم و سوم) در طبقه اول و پایه‌های دوره دوم (چهارم و پنجم و ششم) در طبقه دوم مشغول به تحصیل می‌باشند.

کلاس چهارمی که اینجانب برای واحد کارروزی دارم در طبقه دوم و انتهای راهرو قرار دارد. فضای کلاس بزرگ هست و نور بسیار زیادی می‌گیرد. بر روی دیوارهای کلاس نقشه‌های جغرافیایی، پوسترها و کاربرگ‌های درس علوم و... جهت تسهیل یادگیری نصب شده است.

۲) مشاهده رفتار دانش‌آموز:

از جمله رفتارهای دانش‌آموز که موجب بی‌نظمی می‌شد می‌توانم به موارد زیر اشاره کنم :

- هنگام تدریس با سایر دانش آموزان حرف می‌زند.
- هنگام پرسش کلاسی نوبت را رعایت نمی‌کند.
- بدون اجازه گرفتن از معلم صحبت می‌کند اگر سؤال داشته باشد.
- رفتار پرخاشگرانه در هنگام خارج شدن از کلاس از خود نشان می‌دهند.
- گفتن حرف‌های زشت و ناسزا در هنگام تدریس یا پرسش و پاسخ کلاسی.
- پرت کردن کاغذ در هنگام تدریس معلم به سمت سایر دانش آموزان.
- تکالیفش را نمی‌نویسد یا ناتمام انجام می‌دهد.
- بدون دلیل موجه غیبت می‌کند.
- و ...

ب) مصاحبه

مصاحبه با معلم دانش آموز: (پیوست شماره ۱)

در طی گفت‌وگو با معلم دانش آموز پی بردم که ایشان تلاش زیادی کرده‌اند تا دانش آموز را به فضای کلاس برگردانند و با خانواده دانش آموز ارتباط گرفته‌اند. معلم دانش آموز حتی در اوایل شروع سال تحصیلی چندین مرتبه دانش آموز را به خانه خود برده‌اند و شخصاً به او تدریس کرده‌اند تا به سایر دانش آموزان برسد. طبق گفته معلم محمد دانش آموزشی بسیار بی‌نظم می‌باشد و به درس اصلاً توجهی ندارد. معلم اشاره کرد که دانش آموز از تبعه افغان می‌باشد که در ایران به دنیا آمده است و در زمان فراغت پس از مدرسه به خرید و فروش ضایعات اقدام می‌کند.

مصاحبه با معاون آموزشی مدرسه: (پیوست شماره ۲)

در مصاحبه با معاون آموزشی مدرسه جناب آقای حسین خسروی ، ایشان اشاره کردند که محمد از دانش آموزان اتباع افغانستان می‌باشد و مدام در مدرسه بی‌نظمی ایجاد می‌کند و با سایر دانش آموزان درگیری فیزیکی دارد. ایشان اشاره کردند که دانش آموز در اکثر مواقع با تأخیر به مدرسه می‌آید.

مصاحبه با مدیر مدرسه: (پیوست شماره ۳)

در مصاحبه با مدیر مدرسه جناب آقای حسن خسروی ، ایشان نیز اشاره کردند که دانش آموز از اتباع افغانستان می‌باشد. همچنین اشاره کردند دانش آموز مربوطه یتیم است که در زمان فراغت و خارج از مدرسه به خریدوفروش ضایعات اقدام می‌کند. طبق گفته ایشان برادران بزرگ‌تر او ضایعات فروشی دارند. همچنین اشاره کردند مدام در کلاس و مدرسه بی‌نظمی ایجاد می‌کند و به سایر دانش آموزان ناسزا می‌گوید.

مصاحبه با خود دانش آموز:

در طی مصاحبه با دانش آموز دلایل بی‌نظمی و بی‌علاقگی تحصیلی خود را چنین مطرح می‌کرد:

- حجم زیاد مطالب درسی.
- جهت جلب توجه سایر دانش آموزان و فراری دادن معلم از تدریس.
- جذاب نبودن تدریس معلم.
- دانش آموز کار بودن؛ در این زمینه طی گفت و گو با کادر آموزشی متوجه شدم که از دانش آموزان مشغول به کار می‌باشد.

بررسی پرونده سلامت محمد: (پیوست شماره ۴)

در اولین قدم به سراغ پرونده سنجش سلامت محمد رفتم و در بررسی هایی که انجام دادم متوجه شدم که دانش آموز مورد نظر از نظر جنبه های مختلفی که بررسی شده است مانند: بینایی ، شنوایی ، شاخص توده بدنی ، قد ، وزن ، اختلالات رفتاری و گفتاری ، دهان و دندان و سایر معاینات پزشکی در وضعیت مطلوبی قرار دارد و تمامی واکسن های دانش آموز تزریق شده است.

تست هوش: (پیوست شماره ۵)

به منظور بررسی محمد از نظر بهره هوشی ، از آزمون هوش آدمک گودیناف استفاده کردم و از او خواستم تا یک آدمک برایم نقاشی کند ، سپس با ارزیابی نقاشی و نمرده دهی به آن ضریب هوشی او را محاسبه کرده و ۱۰۰ به دست آمد. که این ضریب هوشی بیانگر این است که محمد از لحاظ بهره هوشی در وضعیت عادی و متوسط قرار دارد.

انجام آزمون حساسیت شنیداری وپمن (نسخه فارسی): (پیوست شماره ۶)

در قدم بعدی به منظور بررسی وضعیت محمد از لحاظ حساسیت شنیداری به انجام آزمون حساسیت شنیداری وپمن (نسخه فارسی) روی او پرداختم . از آنجایی که محمد از مجموع ۴۰ جفت واژه‌ای که برایش خوانده بودم همه را به درستی تشخیص داد ، بنابراین این موضوع نشانگر این است که او از لحاظ حساسیت شنیداری مشکلی نداشته و در وضعیت خوب و مطلوبی قرار دارد.

یافته‌های علمی :

نظم و انضباط تعاریف متعددی دارد. عده‌ای کنترل رفتار فراگیرندگان و تسلط بر عوامل رفتاری آنان را انضباط می‌نامند، برخی معتقدند؛ نظم و انضباط شامل هر نوع سازمان‌دهی در محیط مدرسه و کلاس است، به نحوی که سبب افزایش یادگیری شود. اصغری پور (۱۳۸۰) می‌گوید «انضباط عبارت است از : اعمال قواعد و مقرراتی که یادگیری را تسهیل می‌کند و اختلال در کلاس را به حداقل کاهش می‌دهد». لفرانسوا (۱۹۹۱) معتقد است : انضباط بدان دسته از اعمال معلم اطلاق می‌شود که مانع سر زدن رفتارهایی از دانش‌آموز است که فعالیت کلاسی را مختل یا تهدید به اختلال می‌کند». اصغری پور بی‌انضباطی را این گونه تعریف می‌کند : هر نوع رفتاری که از ارزش‌های پذیرفته شده جامعه به دور است (با توجه فرهنگ) و دارای تکرار شدت و مداومت است و در زمان‌ها و مکان‌های متعدد اتفاق می‌افتد و همچنین رفتاری است که با درماندگی و کاهش کارایی فرد همراه است. ایزابل کلاک بی‌انضباطی را رفتاری می‌داند که از طرف تعدادی از دانش‌آموزان انجام می‌شود و مشکلاتی را برای فرد معلم به وجود می‌آورد و معلم را در راه رسیدن به هدف که ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان است با مشکل روبرو می‌کند و مانع از پیشرفت کار تحصیلی می‌شود و رفتار آنان نامعقول و نامنظم است. با وجود تعاریف بالا بی‌انضباطی را می‌توان این گونه تعریف کرد : انجام دادن هر عمل یا رفتار پذیرفته نشده و نامعقول توسط دانش‌آموز که سازمان‌دهی مدرسه و کلاس را مختل یا تهدید به اختلال می‌کند و باعث کاهش کارایی معلم و دانش‌آموزان شده و معلم را در رسیدن به هدف اصلی خود بازمی‌دارد. (خدابخشی صادق آبادی، ۱۳۹۷ : ۳۳).

دشواری کنترل دانش‌آموزان با توجه به ویژگی‌های سنی آن‌ها روز به روز رو به افزایش است. بسیاری از معلمان و مدیران از برخورد با مسائل انضباطی دانش‌آموزان احساس ناتوانی می‌کنند و به طور معمول ممکن است برخوردهای نامناسبی با این رفتارها داشته باشند. نظم در لغت به معنای آراستن، برپاداشتن، ترتیب دادن کار و ... و در اصطلاح نظامی به معنای پیروی کامل از دستورهای نظامی است. انضباط نیز به معنای نظم و انتظام، تربیت و درستی، عدم هرج و مرج، سامان پذیری و آراستگی است. می‌دانیم آنچه امروز حرف اول را در مدرسه می‌زند انضباط است، انضباط اخلاقی و رفتاری دانش‌آموزان می‌تواند روی آموزش اثرگذار باشد؛ بنابراین پرورش همراه آموزش مهم جلوه می‌کند. دانش‌آموزان با انضباط می‌توانند مسئولیت‌های مهم مدرسه را به عهده بگیرند و در آینده نیز جامعه به خوبی پذیرای این افراد است. (خدابخشی صادق آبادی، ۱۳۹۷ : ۳۴).

علل بی‌نظمی دانش‌آموز را می‌توان این گونه تقسیم کرد:

الف) علل مربوط به دانش‌آموزان

ب) علل مربوط به معلم

ج) علل مربوط به محیط مدرسه، کلاس درس و کارکنان ستادی مدرسه

د) علل مربوط به خانواده

ه) علل مربوط به روابط اجتماعی

و) عوامل روانی

الف) علل مربوط به دانش‌آموز مانند :

۱. ناراحتی‌های جسمی، روحی و روانی

۲. نداشتن علاقه و انگیزه

۳. سردرگم بودن و بی‌توجهی به انتظارات معلم و کلاس

۴. نداشتن برنامه‌ی شخصی مطالعه

۵. کم‌خوابی و خستگی مفرط

۶. انجام ندادن تکالیف خود

۷. تغذیه نامناسب

۸. ناامیدی به آینده

دانش‌آموزان که مشکلات خاصی ایجاد می‌کنند در نظر فونتانا شامل دودسته‌اند :

۱. شاگردان سرآمد : چون بهره‌ی هوشی بالایی دارند، سطح درس خیلی پایین‌تر از توانایی آنهاست پس به‌طور خلاصه خستگی و کسالت مشکلاتی پدید می‌آورند.

۲. کودک آسیب‌دیده شدید : به علت مشکلات بنیادین روانی که در آنها وجود دارند به‌نوعی ناسازگاری رسیده‌اند و رفتارهای نامطلوب را به وجود می‌آورند.

ب) علل مربوط به معلم

۱. فقدان آمادگی جسمی، روحی و روانی معلم

۲. نامناسب بودن وضعیت ظاهری معلم

۳. ناآگاهی از روش‌های جدید تدریس و استفاده از روش‌های سنتی

۴. بی‌علاقگی به شغل معلمی

۵. ناتوانی در برقراری ارتباط مطلوب با دانش آموزان

۶. تبعیض گذاشتن بین دانش آموزان

۷. نامناسب و نارسا بودن صدای معلم

۸. نداشتن طرح درس

۹. بی‌توجهی به دانش آموزان

۱۰. فعال بودن معلم و منفعل بودن دانش آموزان

۱۱. استفاده نامناسب از تشویق و تنبیه

۱۲. بی‌نظمی معلم (دیر آمدن به کلاس و ترک کردن زودهنگام آن)

۱۳. تسلط نداشتن به موضوع مورد یادگیری

۱۴. علاوه بر این‌ها شخصیت معلم نیز ممکن است نقش عمده‌ای در بی‌نظمی و یا برقراری نظم و انضباط کلاس داشته باشد، چنانچه برخی روانشناسان معتقدند در جایی که دانش آموزان معلم خود را از صمیم قلب دوست داشته باشند بی‌انضباطی وجود نخواهد داشت.

ج) علل مربوط به محیط مدرسه، کلاس درس و کارکنان ستادی مدرسه

محیط مدرسه را می‌توان از دو بعد فیزیکی و عاطفی مورد بررسی قرار داد.

تأثیر محیط فیزیکی کلاس : وضعیت فیزیکی کلاس مانند، نظافت و پاکیزگی، برخورداری از نور و هوای مناسب، میز و صندلی راحت و کافی، تخته و وسایل سرمایشی و گرمایشی مناسب نقش انکارناپذیری در ایجاد نظم و انضباط کلاس دارند. مارلند (۱۹۷۵) در اهمیت محیط فیزیکی کلاس می‌گوید : تأثیر فیزیکی کلاس می‌تواند کمک یا مانعی در آموزش باشد و بخشی از هنر کلاس داری استفاده‌ی مناسب از فضای کلاس است.

در کلاس که وسایل سرمایشی یا گرمایشی مناسب وجود نداشته باشد، دانش آموزان به دلیل سرمای زیاد یا گرمای بیش‌ازاندازه نمی‌توانند راحت بنشینند. از این‌رو مجبور می‌شوند دست به اعمالی بزنند که نظم کلاس را مختل کند.

تأثیر محیط عاطفی کلاس : علاوه بر عوامل فیزیکی کلاس، عوامل عاطفی مانند تعویض مکرر برنامه‌ی درسی، برخورد نامناسب دست‌اندرکاران ستادی مدرسه با دانش آموزان، یکنواخت بودن برنامه‌های صبحگاهی یا عصرگاهی مدرسه بی‌توجهی به خواسته‌ها و انتظارات معقول دانش آموزان و ... را می‌توان نام برد که شرایط و موقعیت را برای بروز رفتارهای نامطلوب دانش آموزان فراهم می‌کند.

د) علل مربوط به خانواده

صاحب‌نظران روانشناسی تربیتی یکی از مهم‌ترین نهادهای مؤثر در تربیت و رفتار آدمی را خانواده می‌دانند، زیرا محیط خانواده اولین و با دوام‌ترین عامل در تکوین شخصیت کودکان و نوجوانان می‌باشد عوامل متعدد می‌تواند در رفتار کودکان و نوجوانان تأثیر بگذارد از جانب خانواده که به موارد زیر اشاره می‌کنیم :

۱. فضای روانی و عاطفی : منظور مجموعه روابط و تعاملات روانی و عاطفی است که بین اعضای خانواده وجود داشته باشد و به‌صورت مستقیم آموزش‌های اخلاقی و یا غیرمستقیم (همانندسازی و تقلید و...) رفتار فرزندان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۲. شرایط ناسالم خانوادگی : شامل مواردی مانند طرد کودک، تنبیه شدید، عدم توجه به نیازهای اساسی کودک، انتظار نابجا از کودک و... می‌باشد.

۳. فقدان والدین : نبود هر یک از والدین، به‌ویژه مادر چنانچه با کمبود ارضای نیازهای طبیعی و اساسی همراه شود اثرات ناگواری در شرایط اجتماعی کودک خواهد گذاشت.

۴. ترتیب ولادت : از دیدگاه آلفرد آدلر ترتیب ولادت در رفتارهای افراد نقش دارد آدلر معتقد است جایگاه ویژه فرزندان با تولد فرزند بعدی تهدید می شود و فرزند آخر نگران از دست دادن موقعیت خود نخواهد بود. اختلافات خانوادگی و بی نظمی دار خانواده سبب تأثیر نامطلوب در رفتار فرد شده و زمینه ی لازم را برای بروز رفتارهای مخرب فراهم می آورد و به این ترتیب نظم و انضباط کلاس را به هم می زند.

۵) علل مربوط به روابط اجتماعی

عوامل اجتماعی اغلب به طور مستقیم تأثیر شگرفی در رفتارهای دانش آموزان می گذارد از بین عوامل اجتماعی مؤثر در رفتارهای دانش آموزان به موارد زیر اشاره می کنیم :

۱. طبقه ی اجتماعی : شامل مواردی مانند میزان سواد والدین، فرهنگ حاکم بر خانواده و ... که هر کدام به نوعی تأثیر می گذارد.
۲. گروه همسالان : مهم ترین الگوی کودکان پس از والدین که تأثیر زیادی در رفتار کودکان می گذارد.
۳. عوامل اجتماعی دیگر : از قبیل تلویزیون که به عنوان الگوی رفتاری از عوامل مهم تعیین کننده در رفتار است.

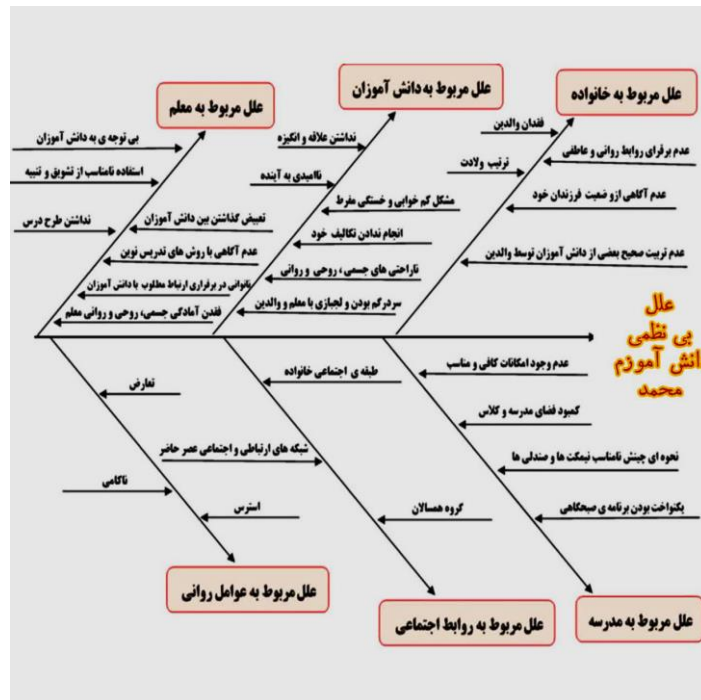
۶) عوامل روانی

از عوامل روانی مؤثر در اختلالات رفتاری می توان به موارد زیر اشاره نمود :

۱. تعارض : یعنی فرد در مقابل دو هدف قرار گرفته که قادر به انتخاب یکی نیست پس با انتخاب یکی در مقابل دیگری احساس محرومیت می کند و موجب پدیدار شدن فشار و ناراحتی می شود.
۲. ناکامی : منظور ناراحتی شدید از نرسیدن به یک هدف است. وقتی برای رسیدن به چیزی از لحاظ روانی برنامه ریزی می کنیم و به آن نرسیم دچار سرگردانی شده و موجب ناراحتی می شود.
۳. استرس : هنگامی که مجموعه ای از عوامل روانی درونی و بیرونی در ذهن فرد تبدیل به ساختار تهدیدکننده یا آسیب روانی می شود موجب ایجاد فشار و ناراحتی روانی می شود. (محمدی، جلیلی، ۱۳۹۷ : ۹ - ۶).

۴- تجزیه تحلیل اطلاعات

پس از جمع آوری اطلاعات به دو روش میدانی و کتابخانه ای به تجزیه و تحلیل آن ها با کمک نمودار استخوان ماهی پرداختم:

۵- انتخاب راه حل و اعتباربخشی

- با بررسی اطلاعات جمع‌آوری شده و تجزیه و تحلیل آنان با استفاده از شیوه استخوان ماهی، راه‌های حل پیشنهادی برای برطرف کردن بی‌نظمی دانش‌آموز مربوطه (محمد) با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای به صورت زیر می‌باشند:
- ۱- مشخص کردن قوانین و رفتارهای بی‌نظم دانش‌آموز.
 - ۲- تقویت رفتارهای مثبت دانش‌آموز از طریق جدول پاداش.
 - ۳- ایجاد ارتباط و دوستی بین دانش‌آموز مربوطه و معلم.
 - ۴- دادن مسئولیت به دانش‌آموز.
 - ۵- استفاده از روش جریمه کردن. (موسوی، رستمی، ۱۳۹۸: ۸).
 - ۶- توجه معلم و والدین به انجام تکالیف دانش‌آموز. (عبدالله پور، زارعی، ۱۴۰۰: ۴).

۶- اجرای راه حل و نظارت

۱) مشخص کردن قوانین و رفتارهای بی‌نظم کلاس: (پیوست شماره ۷)

ردیف	عناوین	تدوین برنامه عملیاتی
۱	فعالیت	مشخص کردن قوانین و رفتارهای بی‌نظم کلاس
۲	اجراکننده	کنش پژوه: امیرحسین حجازیان
۳	زمان	از ۱۴۰۱/۲/۵ تا پایان سال تحصیلی
۴	وسایل مورد نیاز	ماژیک در دورنگ آبی و قرمز - روزنامه دیواری - چسب
۵	نحوه‌ای اجرای آن	۱- تهیه وسایل مورد نیاز. ۲- اقدام به تهیه قوانین کلاسی با توجه به رفتارهای بی‌نظم دانش‌آموز مربوطه با کمک معلم و سایر دانش‌آموزان. ۳- نوشتن قوانین بر روی روزنامه دیواری و نصب آن.

در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۲/۵ تا پایان سال تحصیلی این راهکار را اجرا کردم، شرح مراحل اجرای و نتیجه آن به صورت زیر می‌باشد:

مراحل این راهکار:

- ۱- هدف خود را مشخص می‌کنیم، هدف از این فعالیت پیشگیری از بی‌نظمی دانش‌آموز مربوطه با وضع قوانین توسط معلم است.
- ۲- با استفاده از وسایلی که داریم و با کمک خود دانش‌آموز قوانینی که برای کلاس می‌خواهیم تنظیم کنیم روی روزنامه دیواری می‌نویسیم و در کلاس نصب می‌کنیم.
- ۳- قوانین را برای دانش‌آموز مربوطه و همچنین سایر دانش‌آموزان توضیح می‌دهیم و از آن‌ها می‌خواهیم به قوانین وضع شده برای کلاس احترام بگذارند و تمام سعی خود را به کارگیرند که به آن‌ها عمل کنند.
- ۴- به دانش‌آموز مربوطه می‌گوییم در صورتی که قوانین کلاس را نادیده بگیرد، برحسب تکرار دفعات برایش تنبیه در نظر گرفته می‌شود و همچنین اگر به قوانین کلاس عمل کند برایش جایزه در نظر گرفته می‌شود. پس از اجرای این راه حل در طول سه هفته، بر روی دانش‌آموزانی که در کلاس بی‌نظمی ایجاد می‌کردند و تکالیف خود را به موقع ارسال نمی‌کردند طوری که نارضایتی معلم و خانواده را در برداشت، نتایج امیدوارکننده‌ای حاصل شد. طوری که در مجموع این دانش‌آموزان تکالیف را به موقع انجام می‌دادند و دیگر در کلاس بی‌نظمی ایجاد نمی‌کردند همچنین پیام‌های متفرقه در گروه واتساپ ارسال نمی‌کردند. معلم و کادر آموزشی مدرسه پس از اجرای راه حل اعلام کردند که دانش‌آموزان با نظم‌تر شده‌اند و سعی می‌کنند در عمل به قوانین کلاسی کوشا باشند.

۲) تقویت رفتارهای مثبت دانش آموزان از طریق جدول پاداش :

ردیف	عناوین	تدوین برنامه عملیاتی
۱	فعالیت	تقویت رفتارهای مثبت دانش آموز از طریق جدول پاداش.
۲	اجراکننده	کنش پژوه : امیرحسین حجازیان
۳	زمان	۱۴۰۱/۱/۲۹ تا پایان سال تحصیلی.
۴	وسایل مورد نیاز	لپ تاپ جهت تنظیم و طراحی جدول پاداش - لیست معلم
۵	نحوه ای اجرای آن	۱- به دانش آموزانی که هر جلسه قوانین را رعایت کنند در لیست بنده یک ستاره برایشان خواهیم گذاشت. ۲- بیشترین فرد دارنده ستاره هدیه خواهد داشت.

در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۹ این راهکار را اجرا کردم و این راهکار را از پژوهش موسوی، رستمی (۱۳۹۸)، «چگونه توانستم نظم دانش آموزان پایه دوم ابتدایی را تقویت کرده و بهبود بخشم؟» یادداشت برداری کردم. که به شرح زیر می باشد :

یکی از راه های تقویت رفتارهای مثبت دانش آموزان و دادن پاداش به آن ها استفاده از جدول است. در ستون افقی این جدول روزهای هفته و در ستون عمودی آن نامه ای دانش آموزان نوشته و به دانش آموزان توضیح دادم که در هر روز یک ستاره کنار اسم دانش آموز منظم خواهد نوشت و در صورتی که تعداد ستاره هر فرد بیشتر باشد یک هدیه به او تعلق خواهد گرفت. (موسوی، رستمی، ۱۳۹۸ : ۸).

نام و نام خانوادگی	جلسه اول ۱۴۰۱/۱/۲۲	جلسه دوم ۱۴۰۱/۱/۲۹	جلسه سوم ۱۴۰۱/۲/۵	جلسه چهارم ۱۴۰۱/۲/۱۹	جلسه پنجم ۱۴۰۱/۲/۲۶	جلسه ششم ۱۴۰۱/۳/۲
محمد	*	**	-	-	*	*
سامیار سادسی						
امیرحافظ موسوی						
و						

* محمد طبق جدول فوق در طول ۶ جلسه ۵ ستاره دریافت کرد.

۳) ایجاد ارتباط و دوستی با دانش آموزان :

ردیف	عناوین	تدوین برنامه عملیاتی
۱	فعالیت	ایجاد ارتباط و دوستی بین دانش آموز مربوطه و معلم
۲	اجراکننده	کنش پژوه : امیرحسین حجازیان
۳	زمان	۱۴۰۱/۱/۲۹ تا پایان سال تحصیلی.
۴	وسایل مورد نیاز	مقالات و راهکارهای مرتبط با عنوان ارتباط دانش آموز با معلم
۵	نحوه ای اجرای آن	۱- ابتدا مقالات مورد نظر را انتخاب کردم. ۲- سپس به یادداشت برداری پرداختم. ۳- بعد از آن طی تماسی با معلم راهنما خود نکات یادداشت شده را با ایشان در جهت برقراری ارتباط و دوستی با دانش آموزان مطرح کردم.

در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۹ طی هماهنگی که از قبل با معلم راهنما و مدیر مدرسه جهت اجرای این راه حل داشتم آن را به اجرا در آوردم. با توجه به همکاری دانش آموزان در برقراری ارتباط و دوستی با معلم خود نتیجه ای که حاصل شد مفید و مؤثر بود.

مطالبی که بنده از پژوهش های پور موسوی (۱۳۹۴)، «راهبردهای مدیریت کلاس در راستای سلامت دانش آموزان» و موسوی، رستمی (۱۳۹۸)، «چگونه توانستم نظم دانش آموزان پایه دوم ابتدایی را تقویت کرده و بهبود بخشم؟» جهت اجرای این راه حل استفاده کردم به صورت زیر می باشد :

آموزش بدون ایجاد رابطه، معنایی نخواهد داشت اولین هدف معلم باید برقرار کردن رابطه ای دوستانه و حمایت کننده با دانش آموزان باشد. در گام اول برای جلب اعتماد دانش آموزان رابطه صمیمانه با آن ها برقرار کرده و برای مدیریت کلاس از سبک اقتدارگرایانه استفاده کردیم. (موسوی، رستمی، ۱۳۹۸ : ۸).

اساس و بنیان مدیریت مؤثر در ایجاد سلامت روحی و روانی در کلاس درس، داشتن روابط و تعاملات مثبت با دانش آموزان است. ارتباط مثبت پیوند محکمی بین معلم و دانش آموزان برقرار می‌کند. بدون این پیوند، توان معلم برای تحت تأثیر قرار دادن و هدایت کردن آن‌ها ضعیف خواهد بود. بدون داشتن ارتباط سازنده دانش آموزان با معلم و دانش آموزان با یکدیگر، دستیابی به اهداف بنیادی تعلیم و تربیت در کلاس درس امکان‌پذیر نخواهد بود؛ کلاس درس فقط محلی برای انتقال پاره‌ای دانش‌ها و محفوظات نیست بلکه محل پرورش شخصیت‌هایی برای ورود به جامعه‌ی آینده است و پرورش صحیح در خلال روابط اجتماعی مثبت صورت خواهد گرفت و باید توجه داشت که ارتباط اجتماعی معلم و دانش آموز به‌عنوان دو عنصر اساسی در کلاس درس بسیار فراتر و مهم‌تر از ارتباطات آن‌ها در وقت تدریس و انتقال محتوای آموزشی است و ارتباطات در لحظه‌به‌لحظه‌ی زمان رویارویی با دانش آموزان باید مورد توجه قرار گیرد. (پور موسوی، ۱۳۹۴ : ۶).

معلم در کلاس درس برای تقویت روابط خود با دانش آموزان و زمینه سازی سلامت روانی آن‌ها باید نکاتی را مورد توجه قرار دهد:

- ۱) وقتی دانش آموزان را می‌بیند با آن‌ها به گرمی احوالپرسی کند.
- ۲) برای همه‌ی آن‌ها اهمیت قائل باشد و به تک‌تک آن‌ها توجه نماید و توجه نمودن باید فراتر از ویژگی‌ها و خاستگاه و پایگاه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی دانش آموزان باشد.
- ۳) به نظرات دانش آموزان با دقت گوش بدهد و برای نظرانشان ارزش قائل باشد.
- ۴) به دانش آموزان اعتماد نماید و در اداره‌ی کلاس مسئولیت‌هایی را بر عهده بگذارد.
- ۵) همان‌طور که انتظار دارد دانش آموزان به او احترام بگذارند به آن‌ها احترام گذاشته شود و حتی هنگامی که معلم قصد تصحیح رفتار نامناسبشان را دارد به شخصیت آن‌ها احترام بگذارد.
- ۶) به دانش آموزان محبت ورزد و با آن‌ها مهربان باشد.
- ۷) بر احساسات خود مسلط باشد و در محبت ورزیدن و برخورد به هنگام سر زدن عمل ناشایست از سوی دانش آموزان میانه‌روی را پیشه نماید.
- ۸) برای دانش آموزان یک مشاور و مشفق باشد.
- ۹) همیشه با دیدی مثبت به دانش آموزان نگاه کند و رفتارهای خوب آن‌ها را تقویت نماید.
- ۱۰) ضعف وضعیت تحصیلی دانش آموزان را بهانه‌ای برای فاصله گرفتن از آن‌ها قرار ندهد. (پور موسوی، ۱۳۹۴ : ۶).

۴) دادن مسئولیت به دانش آموز :

ردیف	عناوین	تدوین برنامه عملیاتی
۱	فعالیت	دادن مسئولیت به دانش آموز
۲	اجراکننده	کنش پژوه : امیرحسین حجازیان
۳	زمان	از ۱۴۰۱/۲/۵ تا پایان سال تحصیلی
۴	وسایل مورد نیاز	مقالات مرتبط با موضوع مسئولیت‌پذیری و برقراری نظم در دانش آموزان
۵	نحوه‌ای اجرای آن	۱- ابتدا مقالات موردنظر را انتخاب کردم. ۲- سپس به یادداشت‌برداری پرداختم. ۳- مطالب یادداشت شده را در دفتر مدیریت با هماهنگی که از قبل با ایشان داشتم برای معلم و کادر آموزشی جهت دادن مسئولیت به دانش آموز مطرح کردم.

در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۲/۵ طی هماهنگی که از قبل با معلم راهنما و مدیر مدرسه جهت اجرای این راه‌حل داشتم آن را به اجرا درآوردم. مطالبی که بنده از پژوهش پور موسوی (۱۳۹۴)، «راهبردهای مدیریت کلاس در راستای سلامت دانش آموزان» جهت اجرای این راه‌حل استفاده کردم به‌صورت زیر می‌باشد :

یکی از مهم‌ترین اهداف تعلیم و تربیت، اجتماعی ساختن دانش آموزان یعنی آماده کردن آنان برای شرکت فعال و سازنده در زندگی اجتماعی است. یکی از شیوه‌های گرایش دانش آموزان به فعالیت‌های اجتماعی، مشارکت آنان در گروه‌ها و شوراهای متشکل از همسالان در مدارس است. کلاس درس نمود واقعی یک جامعه‌ی کوچک متشکل از افراد با فرهنگ‌ها، نیازها، تمایلات، شخصیت‌ها و توانایی‌های متفاوت است که تعامل بین آن‌ها سرشار از درس‌ها و تجربیات جامعه‌پذیری است. مشارکت دانش آموزان در انجام امور و محول کردن مسئولیت‌ها به آنان باعث پرورش روحیه‌ی همکاری و تعاون، همفکری، سعه‌ی صدر،

پرورش استعداد های بالقوه و تقویت اعتماد به نفس در آن ها می شود؛ دانش آموزان آماده ی پذیرش مسئولیت های مختلف در آینده خواهند شد؛ مشارکت دانش آموزان در امور مربوط به خودشان، موجب عزت نفس و ارتقاء شخصیت آنان، مسئولیت پذیری و سلامت رفتاری بیش تر آنان خواهد شد. (پور موسوی، ۱۳۹۴ : ۸).

در همین راستا از کادر آموزشی و معلم دانش آموز خواستار شدم در کلاس درس و محیط آموزشی محمد مسئولیت هایی را واگذار کنند. که در مجموع این راهکار مفید و نتیجه بخش بود، به گونه ای که در کلاس درس مشاهده کردم هنگامی که معلم مربوطه خواهان می شد که یکی از دانش آموزان درس را جمع بندی کند با شور و علاقه بیشتری داوطلب می شدند.

۵) استفاده از روش جریمه کردن :

ردیف	عناوین	تدوین برنامه عملیاتی
۱	فعالیت	استفاده از روش جریمه کردن
۲	اجرا کننده	کنش پژوه : امیرحسین حجازیان
۳	زمان	از ۱۴۰۱/۲/۵ تا پایان سال تحصیلی
۴	وسایل مورد نیاز	طراحی راهکارهایی برای تقویت رفتارهای مثبت دانش آموز - مقالات مرتبط با روش جریمه کردن
۵	نحوه ای اجرای آن	۱- ابتدا مقالات مورد نظر را انتخاب کردم. ۲- سپس به یادداشت برداری پرداختم. ۳- مطالب یادداشت شده را در کلاس برای دانش آموز شرح دادم.

در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۲/۵ این راهکار را اجرا کردم و این راهکار را از پژوهش موسوی، رستمی (۱۳۹۸)، «چگونه توانستم نظم دانش آموزان پایه دوم ابتدایی را تقویت کرده و بهبود بخشم؟» یادداشت برداری کردم که به شرح زیر می باشد:

روش جریمه کردن یعنی کم کردن مقداری از تقویت کننده هایی که فرد قبلاً به دست آورده، به خاطر رفتار نامطلوبی که انجام داده است. نکته مهمی را که در رابطه با کاربرد روش جریمه کردن باید در نظر گرفت این است که جریمه نباید خیلی سنگین باشد. یعنی مثلاً نمره ای که از دانش آموزان کسر می شود باید آن قدر باشد که او بتواند با کوشش بیشتر آن را جبران کند. در این فعالیت که بنده انجام دادم به دانش آموزان توضیح دادم، اگر نظم کلاس را برهم بزنند یکی از ستاره های آن ها حذف خواهد شد. (موسوی، رستمی، ۱۳۹۸ : ۹).

۷- شواهد (۲) توصیف وضع مطلوب

پس از اجرای راه حل های پیشنهادی در طی جلسات متعدد به گردآوری اطلاعات در زمینه ی تأثیر و عملکرد راه حل های اجرا شده پرداختم:

الف) مشاهده رفتار دانش آموز

- در این مشاهدات متوجه شدم که محمد:
- هنگام تدریس معلم با سایر دانش آموزان کمتر حرف میزند.
 - نوبت پرسش کلاسی را رعایت می کند.
 - نسبت به انجام تکالیفش مسئولیت پذیرتر شده است.
 - با سایر دانش آموزان بهتر می تواند روابط صمیمانه برقرار کند.
 - غیبت کمتری در کلاس می کند.
 - در برخی از امور مدرسه شرکت دارد مانند اینکه زنگ های تفریح سایر دانش آموزان را از کلاس درس خارج کند.

ب) مصاحبه با معلم و کادر آموزشی مدرسه

معلم و کادر آموزشی مدرسه پس از اجرای راه حل ها اعلام کردند که دانش آموز به نسبت قبل بانظم تر شده است و سعی می کند در عمل به قوانین کلاسی پایبند باشد.

تجزیه و تحلیل شواهد (۲)

نتیجه رعایت نظم و انضباط توسط دانش آموز بیشتر متوجه حل مشکلات و کشمکش های موجود در جامعه محیطی و زیستی آن ها است. برای حل مسئله رعایت نظم و انضباط بهتر است که یک سری مسئولیت های مهم را به دانش آموز داده تا به رفع آن پرداخته و چه بسا بهتر است که خواسته ما برابر اطلاعاتی دانش آموز دارد. همچنین بهتر است که همکاران در مدرسه از عملی صحیح برای تأثیر گذاشتن بر دانش آموز برخوردار باشند. رعایت نظم و انضباط و حقوق افراد توسط دانش آموز در مدرسه به تدریج به وجود آمده و در ادامه با بیشتر شدن این رعایت به فرکانس های محیطی بیشتر وجه بسا اجتماعات انسانی بزرگ تر منجر می شود.

با مقایسه شواهد اول و دوم، مشخص شد که محمد دانش آموز پایه چهارم بانظم تر شده است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اجرای راه حل های پیشنهاد شده می توان مشکلات بی نظمی دانش آموزان را برطرف نمود. البته شایان ذکر است که همکاری و پشتکار دانش آموزان و همچنین مشارکت کادر آموزشی و والدین نقش بسزایی در برطرف شدن این مشکل دارد و تقویت و بهبود عملکرد دانش آموزان را سرعت می بخشد.

۸- ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی

طی فرایند گذراندن اقدام پژوهی معلم و کادر آموزشی مدرسه پس از اجرای راه حل ها اعلام کردند که دانش آموز به نسبت قبل بانظم تر شده است و سعی می کند در عمل به قوانین کلاسی پایبند باشد. پس از اجرای مراحل متعدد اقدام پژوهی، شاهد بهبود وضعیت نظم و عمل به قوانین در مدرسه بودیم. با در میان گذاشتن مراحل پیاده سازی و ارائه شواهد (۱) و (۲) به استاد ارجمند جناب آقای دکتر حاجی پور و آقای دکتر جوادی ایشان ضمن ابراز خرسندی و تأیید اقدام پژوهی، نکاتی را در خصوص اجرا و نحوه کار بیان نمودند.

۹- نتیجه گیری و پیشنهادات

نتیجه رعایت نظم و انضباط توسط دانش آموز بیشتر متوجه حل مشکلات و کشمکش های موجود در جامعه محیطی و زیستی آن ها است. برای حل مسئله رعایت نظم و انضباط بهتر است که یک سری مسئولیت های مهم را به دانش آموز داده تا به رفع آن پرداخته و چه بسا بهتر است که خواسته ما برابر اطلاعاتی باشد که دانش آموز دارد. همچنین بهتر است که همکاران در مدرسه از عملی صحیح برای تأثیر گذاشتن بر دانش آموز برخوردار باشند. رعایت نظم و انضباط و حقوق افراد توسط دانش آموز در مدرسه به تدریج بوجود آمده و در ادامه با بیشتر شدن این رعایت به فرکانس های محیطی بیشتر وجه بسا اجتماعات انسانی بزرگ تر منجر می شود.

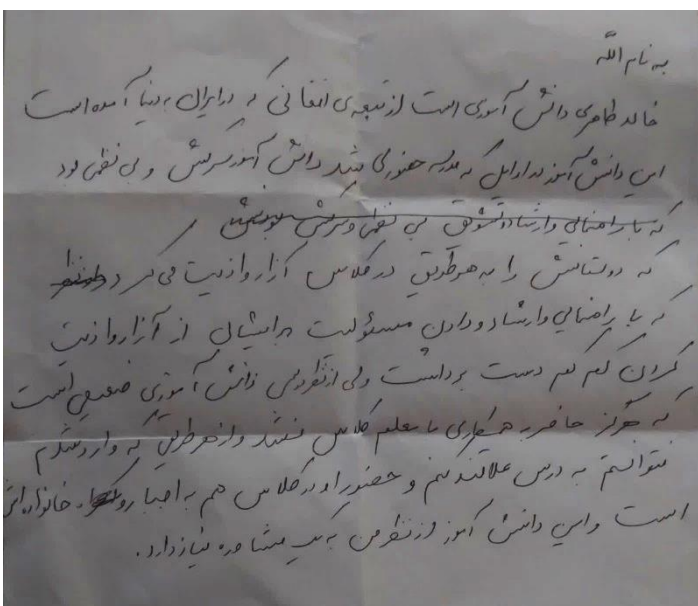
با مقایسه شواهد اول و دوم، مشخص شد که محمد دانش آموز پایه چهارم بانظم تر شده است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اجرای راه حل های پیشنهاد شده می توان مشکلات بی نظمی دانش آموزان را برطرف نمود. البته شایان ذکر است که همکاری و پشتکار دانش آموزان و همچنین مشارکت کادر آموزشی و والدین نقش بسزایی در برطرف شدن این مشکل دارد و تقویت و بهبود عملکرد دانش آموزان را سرعت می بخشد.

منابع

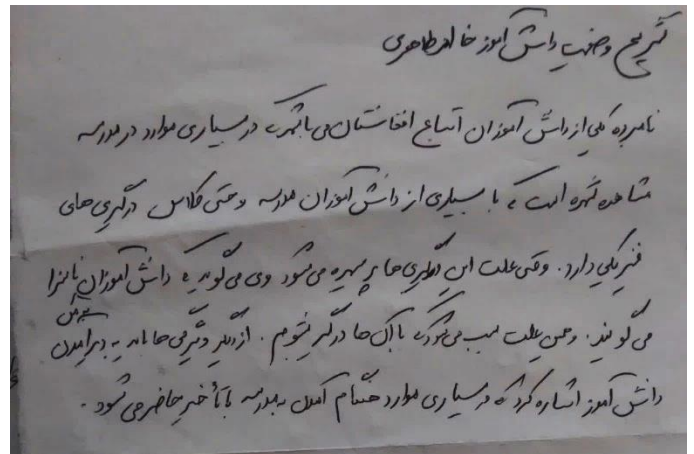
- ۱- امامی سیگارودی، عبدالحسین؛ دهقان نیبری، ناهید؛ رهنورد، زهرا؛ نوری، سعید علی. (۱۳۹۱). روش شناسی تحقیق کیفی: پدیدارشناسی. پرستاری و مامایی جامع نگر، سال ۲۲، شماره ۶۸، ۶۳-۵۶.
- ۲- بلاغی، سمیع علی؛ صونا، تیموری. (۱۳۹۸). بررسی علل و عوامل بی نظمی و بی انضباطی دانش آموزان پایه ی اول (۱) ابتدایی مدرسه شهید احمد فیروزی ناحیه ۲ ارومیه و نحوه تشخیص و ارائه راهکار برای حل آن. دومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی، ۱۱ - ۱.
- ۳- پورموسوی، سید یعقوب. (۱۳۹۴). راهبردهای مدیریت کلاس درس در راستای سلامت دانش آموزان. کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در علوم تربیتی و روانشناسی و آسیب های اجتماعی ایران، ۱۰ - ۱.
- ۴- خدابخش صادقی آبادی، فاطمه. (۱۳۹۷). نقش آموزش مهارت های اجتماعی در نظم مدرسه ابتدایی. پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، ۳(۲۷)، ۴۹ - ۳۰.
- ۵- رنجبری، سمانه. (۱۳۹۸). چگونه توانستم مشکل بی انضباطی دانش آموزان کلاس را کاهش دهم. کنفرانس ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد دستاوردهای نوین در علوم تربیتی و رفتاری «از نگاه معلم»، ۱۳ - ۱.
- ۶- عابدینی، مهنوش؛ سیاهویی، احد عامری؛ منصوره نژاد، راضیه. (۱۴۰۰). چگونه توانستم رفتارهای بی انضباطی دانش آموزان کلاس چهارم را کاهش دهم؟ (اقدام پژوهی) ۱۱. هفتمین همایش ملی تازه های روانشناسی مثبت نگر، ۱۷ - ۱.
- ۷- عبدالله پور، رقیه؛ زارعی، احسان. (۱۴۰۰). چگونه توانستم با راهکارهای مطلوب مشکل بی انضباطی راحله در کلاس را برطرف کنم؟. همایش ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم، ۷ - ۱.
- ۸- صفری، زینب؛ محمدزاده، زهرا؛ توکی، ملیحه. (۱۳۹۴). محیط فیزیکی مدارس و نقش آن در سلامت و بهداشت روانی دانش آموزان. کنفرانس بین المللی علوم انسانی، روانشناسی و علوم اجتماعی، ۸ - ۱.
- ۹- موسوی، سیده مریم؛ رستمی، عذرا. (۱۳۹۸). چگونه توانستم نظم دانش آموزان پایه دوم ابتدایی را تقویت کرده و بهبود بخشم. چهارمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، ۱۲ - ۱.
- ۱۰- محمدی، محمدمامین؛ جلیلی، منصوره. (۱۳۹۷). علت بی نظمی و بی انضباطی دانش آموزان در کلاس و کاهش مشکل بی انضباطی آنان. دومین کنفرانس بین المللی نوآوری و تحقیق در علوم انسانی، مدیریت و معارف اسلامی، ۱۶ - ۱.

پیوست ها

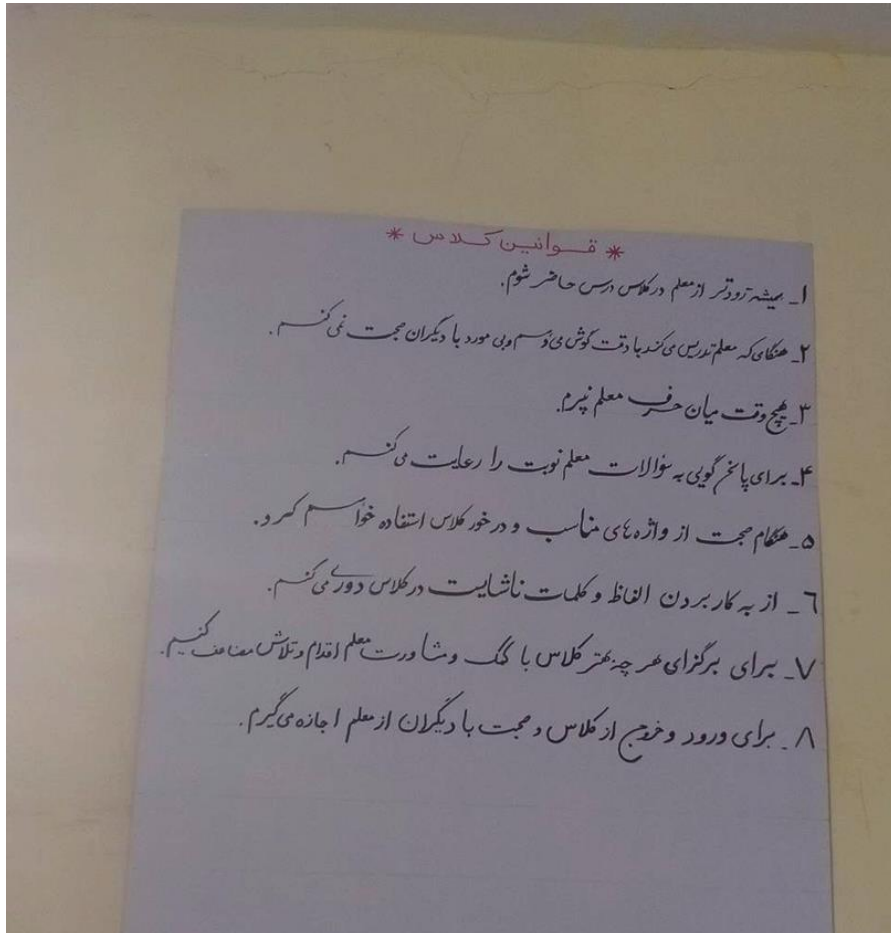
پیوست شماره ۱

پیوست شماره ۲

پیوست شماره ۷

تایید اقدام پژوهی توسط

معلم دانش آموز : سرکار خانم پری یوسفی مجرد
 معاون آموزشی مدرسه : جناب آقای حسین خسروی
 مدیر مدرسه : جناب آقای حسن خسروی

